

РЕАЛІЗАЦІЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПАРАДИГМИ ОБЛІКУ

Розвиток людської цивілізації та перехід від індустріального суспільства приводять до пошуку нових світоглядних орієнтирів, еволюції економічних відносин, нових способів та форм господарювання. Концепція інформаційного суспільства «доводить визначальний характер інформації та теоретичних знань у технологічному процесі, оскільки виробничий процес більше не є основним вирішальним чинником змін» [1, 3]. Вказані обставини зумовлюють зміну відношення до інформації як ретроспективного так і стратегічного характеру, оскільки в умовах “нової економіки” інформація розглядається як один з основних ресурсів розвитку бізнесу, що в умовах високої ентропії відіграє ключову роль в процесі управління.

Уявлення про інформацію як економічний ресурс почали формуватися в кінці 80-х років, коли неспроможність традиційних методик отримання і опрацювання інформації ефективно працювати і використовувати облік та аналіз, як потужні важелі для визначення стану і перспектив бізнесу, стала однією з причин виникнення економічних криз. Проте "ресурсом" у сучасному розумінні цього слова інформацію досліджували коли, по-перше, в суспільстві сформувалось її масове виробництво та використання і коли, по-друге, для подолання "інформаційних бар'єрів" були створені і впроваджені принципово нові види техніки для переробки, зберігання й передачі інформації [2, с. 20-24].

Використовуючи для аналізу і прийняття управлінських рішень, в основному, дані фінансового обліку (ретроспективну інформацію) підприємства втрачають можливість отримання конкурентних переваг, формування ділової репутації, виникнення довіри з боку кредиторів, інвесторів, бізнес-партнерів, клієнтів. Для повноцінної і успішної діяльності та прийняття ефективних управлінських рішень необхідно розширювати часовий горизонт отримання інформаційних ресурсів і володіти інформацією стратегічного характеру.

Провідні вчені обговорюють наукові підходи до прогнозування, планування, обліку та аналізу пов'язані з виникненням філософії стратегічного управління, усвідомлюють і визнають необхідність прогнозування майбутнього і використання в цих цілях облікової інформації. Серед них Пушкар М.С. [3], Гуцайлюк З.В. [7], Райан Б. [4], Кит У. [5], Ніколаєва О.Е., Алексеева О.В. [6], та інші. Такі дослідження стають фактором формування нової парадигми обліку та доводять, що економічне зростання в сучасному світі базується на інформаційних ресурсах, використання яких дає економічний ефект.

Кінцевою метою використання інформаційних ресурсів на всіх рівнях інфраструктури суспільства, як правило, є прийняття рішень. Незважаючи на активні дослідження в царині інформаційного супроводу управлінської діяльності в цілому та його облікового аспекту зокрема, аналіз діяльності підприємств

показує, що інформація для прийняття релевантних рішень часто відсутня, а в окремих випадках надлишкова (присутній т. зв. «інформаційний шум»).

Для генерування оптимального обсягу релевантної інформації перед обліковою системою постає проблема вивчення запитів користувачів. Для визначення потреби в інформації Щедрін А.Н. пропонує використовувати дві групи методів: прямі і непрямі. Прямі методи представлені аналізом потоків інформації, необхідної користувачам. Непрямі методи ґрунтуються на вивченні думок користувачів про їх власні інформаційні потреби [9]. Тут варто зауважити, що частими є випадки, коли користувачі не знають, яка саме інформація потрібна їм для вирішення певних проблем чи прийняття рішень. Іноді вони навіть не підозрюють про можливість формування такої інформації чи про її існування, перебуваючи таким чином в стані невизначеності, яка зменшується при отриманні інформації. В таких ситуаціях важливим є правильна постановка завдань до підсистеми управлінського обліку, що передбачає опис необхідної інформації з визначенням таких її параметрів як склад, структура, терміни, форма представлення тощо.

За останні роки відбулися важливі зрушення у методології та забезпеченні прогностичної функції обліку. В умовах поширення персональних комп'ютерів стало можливим практичне впровадження нових форм обліку, які за допомогою спеціального програмного забезпечення дозволяли нагромаджувати і відображати не тільки ретроспективну, але й прогностичну інформацію. Прогностична функція обліку поступово реалізується в межах різних програмних засобів, метою яких є інформаційно-експертна підтримка прийняття стратегічних управлінських рішень тощо.

Таким чином, в умовах реалізації інформаційної парадигми обліку метою облікового апарату повинно стати розширення творчого елемента в роботі працівників. Основна увага повинна зосереджуватися на змістовій стороні функціонування інформаційних (облікових) систем та їх віддачі,

Література:

1. Радченко Я. Ю. Знання як стратегічний ресурс сталого економічного розвитку [Текст]: дис. ... к. е. н. / Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна. – Харків, 2004. – С.3
2. Економіка зарубіжних країн [Текст]: підруч. для студ. екон. спец. вищих закл. освіти / А. С. Філіпенко [та ін.]; ред. А. С. Філіпенко. - 2. вид. - К. : Либідь, 1998. - 416 с.
3. Пушкар М.С. Креативний облік (створення інформації для менеджерів) [Текст]: монографія / М.С.Пушкар – Тернопіль, Карт-бланш, 2006. – 334 с.
4. Райан Б. Стратегический учет для руководителей [Текст] / Пер. с англ, под ред. В.А.Микрюкова. – М.: Аудит, ЮНИТИ, 2002. – 616 с.
5. Уорд Кит. Стратегический управленческий учет [Текст] / Пер. с англ. – М.: ЗАО «Олимп-Бизнес», 202. – 448с.
6. Николаева О.Е. Стратегический управленческий учет [Текст] / О.Е. Николаева, О.В. Алексеева – М., 2003.–304 с.
7. Гуцайлюк З.В. Прогнозний (стратегічний) облік і сучасні проблеми

розвитку теорії бухгалтерського обліку [Текст] З.В. Гуцайлюк // Бухгалтерський облік і аудит. – 2006.– №2.– С.14-19.

8. Щедрин А.Н. Электронные информационные ресурсы в информационной экономике: Монография / НАН Украины. Ин-т экономики пром-ти. – Донецк, 2003. – С.70

УДК 657

Судин Ю.А.,

стажист-дослідник кафедри обліку у виробничій сфері,
Тернопільський національний економічний університет

ГУДВІЛ ЯК ОСОБЛИВИЙ ВИД НЕМАТЕРІАЛЬНОГО АКТИВУ

Тенденції запровадження в Україні європейського стилю управління посилюють роль нематеріальних активів на підприємствах різних галузей. Наявність у компанії добре відомої торгової марки, ділових зв'язків з постачальниками, налагодженого ринку збуту, висококваліфікованого персоналу прямо впливає на розмір прибутку. Всі ці переваги прийнято називати діловою репутацією підприємства, вартість якої в обліку відображається як гудвіл. Від правильної оцінки даного особливого виду нематеріального активу залежать управлінські рішення і відповідно розвиток компанії. Тому актуальність дослідження облікових операцій, пов'язаних з діловою репутацією підприємства набуває все більшого значення.

Гудвіл за своєю економічною природою є особливим видом активу, так як не існує відомих способів ідентифікувати його та достовірно оцінити. Проте бухгалтерська концепція відокремлює даний вид активу та відображає на рахунках обліку. Це здійснюється при наявності певних умов (купівля підприємства або його приватизація). У розглянутих ситуаціях математичним способом знаходиться різниця між балансовою вартістю підприємства та його справедливою (ринковою) вартістю, яку прийнято називати гудвілом (у випадку якщо ця різниця позитивна).

Згідно з МСФЗ 3 «Об'єднання бізнесу», гудвілом визнаються майбутні економічні вигоди, що виникають від активів, які неможливо індивідуально ідентифікувати та окремо визнати. Відповідно зазначається, що визнання в обліку материнського банку операцій за договорами з придбання компаній супроводжується необхідністю врахування специфічного об'єкта обліку – гудвілу, що виник при консолідації як набуті економічні вигоди (конкурентні переваги) не відображені в обліку придбаного об'єкта інвестування та втілені у нематеріальних чинниках формування ринкової вартості останнього [1].

У дослідженнях Мельник Л.Ю. поняття «гудвіл» трактується як актив, що знаходиться у складі нематеріальних активів підприємства, немає матеріальної форми, не відокремлений від підприємства, вартість якого змінюється залежно від ринкових умов та здатний приносити додаткові економічні вигоди» [2, с. 5].

Автор стверджує, що гудвіл генерує в собі такі чинники, як вигідне